

методики, спрямованої на формування у дошкільників узагальненої системи знань про об'єкти довкілля, що складуть у подальшому основу наукової картини світу.

Список використаної літератури

1. Аверьянов А. Н. Системное познание мира: Методологические проблемы / А. Н. Аверьянов. – М. : Политиздат, 1985. – 263 с.
2. Арцишевська М. Суспільствознавча картина світу як теоретична основа інтеграції змісту шкільної освіти / Маргарита Арцишевська // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 16-20.
3. Бляхер Е. Д. «Картина мира» и механизмы познания / Е. Д. Бляхер, Л. М. Волынская. – Душамбе : Ирфон, 1976. – 152 с.
4. Гурина Р. Научная картина мира (физическая, естественнонаучная, экологическая) / Р. Гурина, Е. Соколова // Народное образование. – № 9. – 2009. – С. 200-206.
5. Демин В. Н. Мироздание постигая : Несколько диалогов между философом и естествоиспытателем о современной научной картине мира / В. Н. Демин, В. П. Селезнев. – М. : Мол. гвардия, 1989. – 265 с.
6. Шелестова Л. Картина світу особистості як система впорядкованих уявлень про світ / Л. Шелестова // Рідна школа. – 2008. – № 11. – С. 16-19.

Лариса Зайцева. Формирование у детей дошкольного возраста представлений об объектах окружающего мира: теоретический аспект.

В статье раскрыта суть и охарактеризовано содержание понятия «картина мира», а также определена роль представлений об объектах окружающего мира в научной картине мира.

Ключевые слова: картина мира, научная картина мира, образ, представления.

Larysa Zaitseva. Formation of the idea of the objects of the world in preschool children: theoretical aspects.

The article reveals the essence of the concept of "world view", its content is characterized. The role of the representations of the objects of the world in the scientific picture of the world is defined.

Key words: picture of the world, the scientific picture of the world, an image, representation.

УДК 373.24

Н. В. Тарапака, А. М. Мартін

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

У статті автор розкриває питання психолого-педагогічної готовності дітей до навчання в школі, акцентує увагу на основних аспектах шкільної зрілості.

Ключові слова: шкільна зрілість, психологічна готовність, діти старшого дошкільного віку.

Постановка проблеми. Реформаційні процеси, що відбуваються в сучасному освітньому просторі, зумовлюють нагальність розв'язання комплексних соціально-педагогічних завдань, одним з яких є забезпечення наступності між суміжними ланками освіти. Відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів, саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

У зв'язку зі змінами в середній загальній освіті актуалізується проблема формування готовності дошкільників до систематичної навчальної праці. У центрі уваги має бути забезпечення кожній дитині перед вступом до школи мінімального освітнього ядра та створення передумов для її безболісної адаптації до нового соціального середовища на основі сучасних критеріїв, форм і методів підготовки до школи, адекватних віковій дитині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічні основи наступності та підготовки дітей до школи досліджувалися в таких напрямках: загальні закономірності формування особистості дитини (Б. Ананьєв, Л. Виготський, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін.); спеціальна її підготовка (Л. Божович, В. Давидов, Б. Ельконін, О. Запорожець, Г. Костюк, Г. Люблінська та ін.); діагностика психологічної готовності до шкільного навчання (О. Венгер, Ю. Гільбух, В. Дубровіна та ін.).

Педагогічні і методичні аспекти підготовки дітей до школи висвітлювались у наукових працях таких учених, як В. Аванесов, Ю. Бабанський, З. Борисова, Р. Буре, Р. Жуковська. Слід зазначити, що в психолого-педагогічній літературі поняття «шкільна зрілість», «психологічна зрілість», «готовність до навчання», «готовність до школи», «підготовка дітей до школи» часто вживаються як рівнозначні. Так, термін «готовність», зокрема, розглядається як: системоутворююча характеристика (Л. Кондрашова) [6]; тривалий чи короткочасний психічний стан особистості внаслідок впливу середовища і виховання на внутрішні сили (М. Фіцула) [14]. Поняття «підготовка дітей до школи» визначається у дошкільній педагогіці початкової освіти як комплексне багатокomпонентне явище, що включає, зокрема, загальну та спеціальну підготовку, інтегрованим результатом якої є готовність дитини до школи. Ці складові є взаємозумовленими, хоча кожна з них має свою психологічну й педагогічну специфіку [3]. З одного боку, це така організація виховної роботи, що забезпечує достатній рівень загального *фізичного і психічного* розвитку дошкільника й обумовлює успішне навчання [5]. Аналіз наукової літератури свідчить, що загальна підготовленість дітей до школи підсумовує всебічний розвиток дитини і є результатом тривалої спільної роботи сім'ї і дитячих садків. З іншого боку, належний загальний розвиток сприяє

здійсненню спеціальної підготовки до навчання в школі, здобуттю конкретних знань, формуванню вмінь, необхідних для засвоєння навчальних предметів у початкових класах: розрізняти колір, форму, величину, малювати, писати, рахувати, читати. Таким чином, у педагогічній теорії загальна і спеціальна підготовка не протиставляються і не виключають одна одну. Проте у практичній діяльності досить часто послідовність і наступність роботи педагогів та батьків відсутня, перевага надається спеціальній підготовці, й тому нівелюється цілісний розвиток дитини.

Мета статті. Розкрити сутність понять «шкільна зрілість», «психологічна готовність», «психолого-педагогічна готовність дітей до навчання в школі». Охарактеризувати основні аспекти шкільної зрілості, обґрунтувати необхідність забезпечення наступності між суміжними ланками освіти.

Виклад основного матеріалу. Головна мета дошкільної освіти в Україні – створити сприятливі умови для особистісного становлення дітей, забезпечити їх збалансований розвиток, узгодженість у житті основних тенденцій до самореалізації, саморозвитку та самозбереження, формування життєвої компетентності, розвитку ціннісного ставлення до світу природи, культури, людей, самих себе.

Сучасний стан розвитку держави вимагає докорінної перебудови процесу виховання підростаючого покоління. Національна доктрина розвитку освіти визначила стратегію розвитку освіти в Україні, пріоритетні напрями та шляхи створення життєдайної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей фізичного і духовного самовдосконалення особистості, формування її інтелектуального, культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

Підготовка дітей до школи – задача комплексна, що охоплює всі сфери життя дитини. Психологічна готовність до школи – тільки один з аспектів цієї задачі. Умовно можна виділити такі групи досліджень, спрямовані на вивчення окресленої проблеми:

1. Дослідження, спрямовані на формування в дітей дошкільного віку певних змін і навичок, необхідних для навчання в школі.
2. Дослідження новотворів і змін у психіці дитини.
3. Дослідження генезису окремих компонентів навчальної діяльності й виявлення шляхів їхнього формування.
4. Вивчення змін дитини свідомо підкоряти свої дії заданому під час послідовного виконання словесних вказівок дорослого. Це уміння тісно пов'язане із здатністю опанування загальних способів виконання словесних вказівок дорослого.

Готовність до школи в сучасних умовах розглядається, насамперед, як готовність до шкільного навчання чи навчальної діяльності. Цей підхід обґрунтований поглядом на проблему з боку періодизації психічного розвитку дитини і зміни основних видів діяльності. На думку Е. Кравцова, проблема психологічної готовності до шкільного навчання одержує свою конкретизацію

як проблема зміни провідних типів діяльності, тобто це перехід від сюжетно-рольових ігор до навчальної діяльності [11]. Такий підхід є актуальним, але готовність до навчальної діяльності не охоплює цілком феномена готовності до школи.

Л. Божович ще в 60-і роки вказувала, що готовність до навчання в школі складається з визначеного рівня розвитку уявної діяльності, пізнавальних інтересів, готовності до довільної регуляції своєї пізнавальної діяльності. Аналогічні погляди розвивав А. Запорожець [10], відзначаючи, що готовність до навчання в школі являє собою цілісну систему взаємозалежних якостей дитячої особистості, включаючи особливості її мотивації, рівня розвитку пізнавальної, аналітико-синтетичної діяльності, ступінь сформованості механізмів вольової регуляції.

Готовність шестирічних дітей до школи науковці розглядають різнобічно. Наприклад, О. Савченко вважає, що доцільна як загальна, так і спеціальна підготовка, інтегрованим результатом якої є готовність до навчальної діяльності на етапі завершення дошкільного дитинства, а, відтак, до школи вступають діти, яким на 1 вересня поточного року виповнилося шість років і які за результатами медичного й психологічного обстеження не мають протипоказань до систематичного шкільного навчання [11]; Г. Лаврентьева відносить до цієї категорії дітей, які набули відповідного особистісного, інтелектуального та фізичного розвитку [10]; О. Матвієнко – тих, котрі мають необхідний психолого-соціальний розвиток значущих психофізіологічних функцій пізнавальної діяльності і здоров'я; Д. Ельконін – дошкільників, які опанували новий вид діяльності; Т. Кондратенко, В. Котило, С. Ладивір – дітей, котрі набули комплексу особистісних якостей і властивостей.

Як бачимо, що більшість висновків науковців стосовно підготовки дітей до школи зосереджені на психологічній готовності до навчання, що має два спрямування – *інтелектуальне й особисте*. Складовою особистісної готовності до навчання є соціальний розвиток, який виявляється в потребі й умінні взаємодіяти з однолітками, дорослими, спілкуватися й адекватно реагувати на події. Саме соціальному розвитку як складовому особистісного в сучасних умовах надається пріоритетне значення. Тому дослідження умов і засобів його забезпечення є актуальним завданням у контексті підготовки дітей до школи. Майбутній шестирічний школяр відповідно до сучасних вимог повинен бути фізично здоровим, психічно і соціально розвиненим, тобто особистісно зрілим і життєво та соціально компетентним. Отже, готовність до шкільного навчання – це багатокomпонентне утворення, яке вимагає комплексних психологічних досліджень.

Традиційно виокремлюють три аспекти шкільної зрілості: інтелектуальний, емоційний і соціальний. Під інтелектуальною зрілістю розуміється диференційоване сприйняття (перцептивна зрілість), що включає виділення фігури із загального фону; концентрацію уваги; аналітичне мислення, що виражається в здатності усвідомлення основних зв'язків між явищами; можливість логічного запам'ятовування; уміння відтворювати

зразок, а також розвиток тонких рухів руки і сенсомоторну координацію. Можна стверджувати: інтелектуальна зрілість, яка розуміється таким чином, значною мірою відображає функціональне дозрівання структур головного мозку.

Емоційна зрілість в основному визначається як зменшення імпульсивних реакцій і можливість тривалий час виконувати не дуже цікаве завдання.

До соціальної зрілості відноситься потреба дитини в спілкуванні з однолітками й уміння поводитися відповідно до законів дитячих груп, а також здатність виконувати роль учня в ситуації шкільного навчання.

Слід зауважити, що закордонні дослідження шкільної зрілості в основному спрямовані на створення тестів, натомість роботи вітчизняних психологів відзначаються ґрунтовною теоретичною розробкою проблеми психологічної готовності до школи [4].

Так, Л. Божович виділяє кілька параметрів психологічного розвитку дитини, що найбільш суттєво впливають на успішність навчання в школі. Серед них, зокрема, визначений рівень мотиваційного розвитку дитини, що включає пізнавальні й соціальні мотиви навчання, достатній розвиток довільного поведіння й інтелектуальність сфери. Розрізняють дві групи мотивів навчання:

1. Широкі соціальні мотиви навчання, чи мотиви, пов'язані «з потребами дитини в спілкуванні з іншими людьми, у їхній оцінці й схваленні, з бажаннями учня зайняти визначене місце в системі доступних йому суспільних відносин».

2. Мотиви, зумовлені безпосередньо навчальною діяльністю, чи «пізнавальні інтереси дітей, потреба в інтелектуальній активності й в оволодінні новими вміннями, навичками і знаннями».

У дитини, яка готова до школи, виникає бажання вчитися для того, щоб пізнати світ людей, шляхом формування певної позиції в колективі, і тому, що у неї є пізнавальна потреба, яку не можуть задовольнити вдома. Вирішення вказаних потреб сприяє виникненню нового ставлення дитини до навколишнього середовища, названого Л. Божович «внутрішньою позицією школяра». Цьому новотвору Л. Божович надавала великого значення, вважаючи, що «внутрішня позиція школяра» і широкі соціальні мотиви навчання – явища суто історичні.

Новотвір «внутрішня позиція школяра», що виникає на рубежі дошкільного і молодшого шкільного віку, являє собою сплав двох потреб - пізнавальної і потреби в спілкуванні з дорослими на новому рівні. Це дозволяє дитині включитися в навчальний процес як суб'єкту діяльності, виражається в соціальному формуванні й здійсненні намірів і цілей.

Довільність займає особливе місце в окресленій проблемі. Є точка зору, згідно з якою слабкий розвиток довільності - наріжний камінь психологічної готовності до школи. «Але в якій мірі повинна бути розвинута довільність до

початку навчання в школі?» – питання, яке потребує ґрунтовного вивчення. Труднощі полягають у том, що, з одного боку, довільне поводження вважається новотвором молодшого шкільного віку, який розвивається усередині навчальної (ведучої) діяльності цього віку, а з іншого боку – слабкий розвиток довільності є перешкодою для початку навчання в школі.

Д. Ельконін стверджував, що довільне поводження виникає в процесі рольової гри в колективі дітей. Це дозволяє дитині піднятися на більш високий щабель розвитку, ніж вона це може зробити під час гри наодинці. Тому що колектив у цьому випадку коректує порушення в наслідуванні передбачуваного образу, оскільки самостійно здійснити такий контроль дитині буває ще дуже важко [4].

У роботах Е. Кравцова в ході характеристики психологічної готовності дітей до школи основний акцент робиться на роль спілкування в розвитку дитини. Виділяється три сфери – ставлення до дорослого, до однолітка і до самого себе, рівень розвитку яких визначає ступінь готовності до школи і певними чином співвідноситься з основними структурними компонентами навчальної діяльності [7].

Необхідно підкреслити, що у вітчизняній психології в ході вивчення інтелектуального компонента психологічної готовності до школи акцент робиться не на обсяг засвоєних знань, а на рівень розвитку інтелектуальних процесів. «...Дитина повинна уміти виділяти істотне в явищах навколишньої дійсності, уміти порівнювати їх, бачити подібне і відмінне; вона повинна навчитися міркувати, знаходити причини явищ, робити висновки». Для успішного навчання дитина повинна вміти виділяти предмет свого пізнання [6].

Крім зазначених складових психологічної готовності до школи, ми виділяємо додатково ще одну – розвиток мови. Вона тісно пов'язана з інтелектом і відображає як загальний розвиток дитини, так і рівень її логічного мислення. Необхідно, щоб дитина вміла знаходити в словах окремі звуки, тобто в неї має бути розвинутий фонематичний слух.

Отже, **психологічна готовність до школи** – це такий рівень психічного розвитку дитини, який створює умови для успішного опанування навчальної діяльності.

Компоненти психологічної готовності:

- мотиваційний;
- інтелектуальний;
- вольовий;
- соціальний;
- особистісний;
- фізичний;
- моральний.

Мотиваційний компонент відображає бажання чи небажання дитини навчатися. Він дуже важливий, тому що від нього залежить входження дитини в нову для неї діяльність, яка відрізняється від ігрової своєю обов'язковістю, розумовим напруженням, необхідністю подолання труднощів тощо.

Дослідження психологічного змісту і структури внутрішньої позиції школяра свідчать, що внутрішня позиція школяра, яка формується на кінець дошкільного віку, є системою потреб, пов'язаних з учінням як із новою, серйозною, справжньою, суспільно значущою діяльністю, що втілює в собі новий, серйозний, суспільно значущий, а отже, дорослий спосіб життя.

У шестирічній дитини така мотивація ще не сформована і потребує ретельної роботи з боку батьків. Дуже важливо, щоб діти отримували позитивну інформацію про школу саме від батьків.

Інтелектуальна готовність до шкільного навчання пов'язана з розвитком розумових процесів - уміння узагальнювати, порівнювати об'єкти, класифікувати їх, виділяти суттєві ознаки, робити висновки. У дитини повинен бути сформований певний перелік уявлень, зокрема образних і просторових, відповідний мовленнєвий розвиток, пізнавальна активність.

Інтелектуальна готовність виявляється в загальному рівні розумового розвитку дитини, а також у рівні оволодіння вміннями й навичками, які допоможуть їй вивчати ті чи інші предмети. Важливим показником розумового розвитку дитини є системність уявлень, знань про довкілля, життя природи, деякі соціальні явища.

Інтелектуальна готовність виявляється в рівні розвитку пізнавальної діяльності дитини (уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення).

Інтелектуальна готовність виявляється через володіння деякими елементарними навчальними навичками - здійснення звукового аналізу слова, читання, лічба й обчислення, підготовленість руки до письма.

Вольова готовність дитини до шкільного навчання є доволі важливою складовою її успішної адаптації. Уже в дошкільному віці дитина зіштовхується з потребою подолання певних труднощів і підкорення своїх дій поставленій меті. Це стає причиною того, що вона починає свідомо контролювати себе, керувати своїми внутрішніми і зовнішніми діями, пізнавальними процесами і поведінкою загалом. Психологи вольову поведінку вважають соціальною, а джерело розвитку дитячої волі вбачають у взаємодії дитини з навколишнім світом.

Сучасні стандарти життя не завжди спонукають батьків до того, щоб дитина відвідувала дошкільний заклад, тому підготовка дитини до школи здійснюється в родині. Це не завжди позитивно позначається на шкільній адаптації. Тому важливо, щоб перед школою дитина хоча б два роки відвідувала дитячий садок, де є те соціальне середовище однолітків і дітей старшого віку, що допоможе дитині навчитися на практиці встановлювати стосунки, обмежувати свої бажання, співвідносити свої інтереси з інтересами та бажаннями інших дітей, а отже, розумітися на тому, що не завжди своє безперечне «хочу» є важливим для інших; це приборкуватиме власний егоїзм.

Важливим у формуванні соціальної готовності дитини виступає приклад спілкування батьків з їхніми батьками (бабусею, дідусем) і родичами, зі своїми друзями, іншими дорослими й дітьми. Дошкільний вік - це період

наслідування поведінки дорослих. Отже, вчинки дітей - це більше, ніж 80 % учинків дорослих.

Особистісний компонент готовності складається з декількох показників, а саме:

1) *самооцінка дитини шестирічного віку*. До початку навчання в школі в дитини має бути сформована адекватна самооцінка. Самооцінка визначає характер ставлення до різних видів діяльності, впливає на взаємини з однолітками, учителем, стимулює або затримує просування школяра в навчальній діяльності.

Самооцінка значною мірою визначає рівень активності особистості. Діти з високою самооцінкою почуваються в класі більш впевнено, сміливо, активно виявляють свої інтереси, ніж ті, хто за рівних умов занижує самооцінку;

2) *рівень домагань*. На основі самооцінки складається і рівень домагань, який, на погляд дитини, їй під силу. Популярність дитини в групі, її загальна самооцінка залежить насамперед від успіху, який вона намагається здобути в колективній дитячій діяльності. Таким чином, якщо забезпечити успіх діяльності малоактивним шестирічкам, які не користуються значною популярністю серед дітей, то можна досягти зміни їхньої позиції, що в свою чергу, стане ефективним засобом нормалізації відносин з однолітками, підвищить самооцінку дітей, їхню впевненість у собі.

У програмі розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» визначені орієнтовні показники нервово-психологічного розвитку дітей старшого дошкільного віку [10].

Орієнтовні показники нервово-психічного розвитку дітей старшого дошкільного віку

Психічні функції і соціальна поведінка	Показники розвитку дитини	
	Усереднені показники розвитку	Низькі показники розвитку
5 років		
1. Мислення і мова	Уміє складати за картинкою розповідь за декількома варіантами. Правильно відповідає на питання, як герой потрапив у цю ситуацію.	Складаючи розповідь, не може відповісти на питання, як герой потрапив у дану ситуацію. Не розуміє змісту картинки, перераховує дії героя замість переказу сюжету
2. Моторика	Уміє стрибати на місці на одній нозі і просуваючись вперед. Завжди або майже завжди одягається і роздягається повністю самостійно.	Не вміє стрибати на одній нозі. Ніколи повністю не одягається і не роздягається самостійно, або робить це дуже рідко.
3. Увага і пам'ять	Уважна, зібрана. Вірші, що відповідають віку, запам'ятовує	Розсіяна, неуважна, часто «відключається». Із значними

	швидко, надовго, після багатьох повторень, але в цілому успішно.	труднощами і ненадовго запам'ятовує вірші.
4. Соціальні контакти	Уміє грати з іншими дітьми, не сварячись, дотримуючись правил гри.	Часто свариться з дітьми, ображається, б'ється. Уникає інших дітей, любить грати на самоті. Не має друзів у дитячому садку, у дворі.
6 років		
1. Мислення і мова	Уміє складати за картинкою розповідь із розвитком сюжету, відображаючи в ньому події минулого, теперішнього і майбутнього. Допустимі навідні запитання.	При розповіді сюжету не може відповісти на питання, як герой потрапив у дану ситуацію, чим усе завершиться.
2. Моторика	Загальна: уміє стрибати у довжину з місця з результатом не менше 70 см. Ручна: уміє акуратно зафарбувати коло діаметром 2 см.	Не вміє стрибати в довжину з місця або показує результат менше 70 см. Неакуратно зафарбовує коло (часто і грубо перетинає лінію, багато великих пробілів).
3. Увага і пам'ять	Уважна, зібрана. Вірші, що відповідають віку, запам'ятовує швидко, надовго, після багатьох повторень, але в цілому успішно.	Розсіяна, неуважна, часто «відключається». Із значними труднощами і ненадовго запам'ятовує вірші.
4. Соціальні контакти	Уміє грати з іншими дітьми, не сварячись і дотримуючись правил гри.	Часто свариться з дітьми, ображається, б'ється. Уникає інших дітей, любить грати на самоті. Не має друзів у дитячому садку, у дворі.

Отже, викладене вище дає підстави для висновку, що несформованість одного компонента шкільної готовності зумовлює виникнення психологічних труднощів і проблем в адаптації до школи. Це підтверджує необхідність здійснення психологічної допомоги на стані підготовки дитини до школи, що забезпечує запобігання можливих відхилень.

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 6-38.
2. Выготский Л. С. Собрание сочинений.: В 6 томах. – М. : Педагогика, 1982. – Т. 2. – С. 6-361.
3. Дошкільна освіта в Україні: Нормативно-правове регулювання / упоряд. Л. Тураш, Т. Вороніна. – К. : Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Галіцина, 2006. – 120 с. (Бібліотек «Шкіл. світу»).

4. Ельконін Д. Б. Избранные психологические труды / Д. Б. Ельконін. - М. : Педагогика, 1989. – 560 с.
5. Закон України «Про дошкільну освіту» // Урядовий кур'єр. – 2001. – 8 серпня. – С. 3 - 8.
6. Запорожець А. В. Підготовка дітей до школи. Основи дошкільної педагогіки / за редакцією А. В. Запорожця, Г. А. Маркової. – М., 1990. – 257 с.
7. Кравцов Е. Е. Психологічні проблеми, готовності дітей до навчання в школі / Е. Е. Кравцов. – М., 1991. – 145 с.
8. Кондрашова Л. В. Методика підготовки майбутніх учителів к педагогічному взаємодію з учасниками / Л. В. Кондрашова. – М. : Прометей, 1990. – 159 с.
9. Лаврентьєва Г. Готовність дитини до школи: складові успішного навчання / Г. Лаврентьєва // Дошкільне виховання. – 2000. – № 9. – С. 3-5.
10. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tutor.in.ua>.
11. Савченко О. Я. Новий етап розвитку початкової школи / О. Я. Савченко // Дошкільне виховання. – 2007. – № 1. – С. 6-10.

Наталія Тарапака, Аліна Мартин. Психолого-педагогічна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі.

Автори публікації освітили питання психолого-педагогічної готовності дітей до навчання в школі, акцентировав увагу на основних аспектах шкільної зрілості.

Ключевые слова: шкільна зрілість, психологічна готовність, діти старшого дошкільного віку.

Natalia Tarapaka, Alina Martyn. Psycho-pedagogical readiness of preschool children for school.

The article covers the problems of psychological and educational readiness of children for school and focuses on key aspects of school maturity.

Key words: school maturity, psychological readiness, children of preschool age.

УДК 37.015.31–053

Л. А. Яременко

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

У статті аналізуються особливості процесу формування креативності в дітей дошкільного, молодшого шкільного та підліткового віку. Розкривається роль зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на розвиток творчих здібностей.

Ключові слова: дитина, особистість, креативність, творчість, середовище, культура, виховання.